

L'HORTA I ELS POETES

VICENÇ M. ROSSELLÓ

Un poeta aperduat per l'Horta pot haver reaccionat de moltes maneres segons el moment en què emprengué el pelegrinatge o la companyia amb qui l'acomplí. O, segons amb quins ulls ha vist o ha mirat. La majoria de viatgers literaris no miren, només veuen i n'hi ha pocs que escolten..., ni tan sols senten. L'olorar i el gustar i el tocar, encara resten més lluny dels afers poètics habituals. No sé qui deia –un geògraf, segur– que un bram d'ase definia tant la comprensió sensorial de la Mediterrània com la sentor aromàtica del timonet o de la farigola, que són una prosaica defensa contra l'aridesa.

Hi ha matèria poètica a l'Horta de València? O a les hortes? Una sèrie de dualitats ens pot situar a favor o en contra de l'objecte (poètic) horta. Amb mentalitat rousseauiana val més un broquil ('bosc espès i embardissat') que un espai desboscant o artigat. Per als urbanites, un burgès, un ciutadà val més que un llaurador o un hortolà. Contraposar natura i espai habitat, no dona avantatges a un domini on la dispersió intercalar combina barraques, alqueries, llogarets, pobles i ciutat. Local i exòtic són consideracions que depenen de l'observador: un fasser és el mateix que una palmera?

Aquestes dualitats expliquen tal volta que els nostres poetes no hagen fet gaire cas de l'Horta. Llorente (1883) hi sublimà la barraca "blanca, polida, somrisent, bledana" on habitava una disciplinada força de treball i qualque criatura "ab aspecte de regina" que contemplava amb ullons àvids. Miquel Duran (1910), anticipant la poesia social, veia desfilar encorbats pel cansament "en quadrilles / els artistes d'aquells camps..." A Vicent Andrés Estellés, que era nadiu de l'Horta, però fill de forner, li agradava més el Pati de Sant Roc que no els regadius. Quan gosava parlar-ne es veié obligat a justificar la seua debilitat sentimental, mesclant-hi la mort, el seu tema preferit: "Parle de Beniferri. No tinc altre remei./Recorde les moreres pel crepuscle, els alfalsos./Les illes de les canyes allí, vora la séquia./Les alqueries pobres./ L'enterrament. Les sendes." (*Recomane tenebres*).

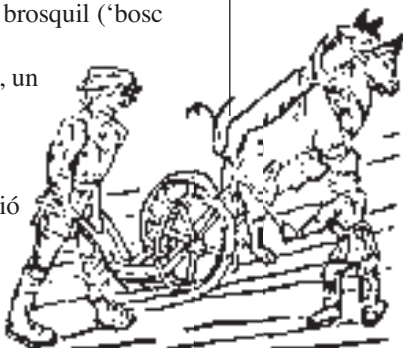
Ja he dit que allò que estimem és el que esdevé poesia, però també allò que enyorem, allò que ens fuig. Els topònims, per exemple, reviscolen adesiara

a l'obra d'Estellés: "El camp de Burjassot i el camp de Borbotó... / i el secà de Paterna i el secà de Godella, / i el Pla del Pou, i els masos, les barraques de Lluna, / l'Alqueria del Pi, i el Pixador i el mas / del Rosari, i la casa del Saboner i el pi..." Esmenta el "molí de la sal", però que jo sàpiga, ningú no ha escrit el poema dels molins de l'Horta, ni cap esment al centenar que hi cruixien i grinyolaven. Llorente (1904), almenys, en va sentir el "tic-tac" al barranc dels Algadins –la Ribera– on l'oferta dels sentits (flaire dels tarongers, cantúria dels teuladins) era més ufana. L'hort és més líric que l'Horta...

Hi ha sorolls –dels grills, de les granotes– que impressionen els urbans, i colors, "dels lliris blaus" (Llorente) i dels "camins de l'horta gemada" (Duran). L'aigua hauria de ser la protagonista. Ho va ser per als poetes musulmans del segle XII:

"corrents que s'esquitllen com els estels de la via làctia, entre vores atapeïdes de flors i més flors" (al-Rusâfi). N'Estellés en una de les seues eclosions líriques, a mitjan camí entre la flastomia i la mística, arriba a divinitzar l'aigua de l'Horta: "Amic, Déu és una séquia/ Quin goig capbussar-se en Déu!/ Amic, Déu és una bassa..." (*La clau que obri tots els panys*). Moreres, desmais o salzes,

pollanques o xops, no n'he sabut trobar gaires. Ni tampoc camins. En canvi, els tramvies grocs i els trens que puguen i davallen obsedeixen el poeta de Burjassot, com si volgués fer més prosaica la comunicació de l'Horta, aquesta xarxa que n'és un dels factors definitoris. Si els viatgers –més observadors que literats– repeteixen l'elogi tòpic de l'Horta a base dels versos mal segrestats de Claudià, "*Floribus et roseis / formosus Duria ripis*" que va dedicar al Douro, un viatger modern, un geògraf actual no es pot sostraure a l'elegia. Fa dècades que malbaratem l'Horta i l'encorrallem més i més d'asfalt i gratacels. No desdiu gens el plany d'al-Waqaxî que expressava el seu desconhort quan un intrús de Castella havia pres València, l'any 1094: "Les clares séquies que eren la teua riquesa, ningú no les escura i estan reblides de brossa i de tarquim. Les hortes luxuriantes que t'envolten tenen les arrels rosegades pel llop rabiós i ja no poden espletar. El teus prats, abans florits de gaubança, ara s'han mustigat". ✂

L'ESPILL

REVISTA FUNDADA PER JOAN FUSTER // SEGONA ÈPOCA/NÚM. 2

Nota editorial. Diari de Kosovo 1995, *Alfons Cucó*. Els límits del secularisme, *John Keane*. El multiculturalisme nord-americà en el context internacional, *Will Kymlicka*. Enterrar les humanitats? La fagocitació científica com a alternativa, *Adolf Tobeña*. Cartografia càustica, *Xavier Bru de Sala*. Joan Brossa. El traspàs, el llegat i el testament, *Vicenç Altaió* // El futur de la Universitat. Presentació, *Salvador Cardús*. *Qui mana a la Universitat? Sobre la burocratització de la institució universitària*, *Josep Maria Bricall*. *Els límits de la política universitària i els reptes del discurs*, *Ander Gurrutxaga*, *La dialèctica públic-privat a la universitat de la societat del coneixement*, *Antoni Elias*. *El futur de la recerca bàsica a la universitat*, *Juli Peretó* // Documents. L'assaig com a forma, *Theodor W. Adorno* // Patrimoni de la societat industrial: la ventafocs del patrimoni cultural, *Manuel Cerdà*. L'economia valenciana al tombant del segle, *Vicent Soler* // Llibres. El valencianisme polític (*Adolf Beltrán*), *Alfons Cucó*. La llengua silenciada (*Miquel Nicolás*), *August Rafanell*. Catalunya: de la identitat a la independència (*Pau Viciano*), *Xavier Rubert de Ventós*,

Arts Gràfiques, 13 • 46010 València • Tel.: 963 86 41 15 • Fax: 963 86 40 67
http://www.uv.es/publicacions E-mail: publicacions@uves

CARÀCTERS

ÉS UNA REVISTA DE LLIBRES
I AQUEST N'ÉS EL NÚMERO 8.

Flamencs: Una de les causes d'Alfonso Estarri: "Una peça a Bilbao?"
L'arquitecte Antoni Gaudí: "L'obra d'una vida"
Vicent Aribau: "El cançoner de la Renaixença"
Gràcia i l'urbanisme: "L'arquitectura de la Vall de l'Albufera"
El món dels "El món dels últims segles"
Enquesta a Catalunya: "L'impacte de la crisi"
Pàgina especial dedicada a Pau Casals

SEGONA ÈPOCA - JUNY DE 1999

CARÀCTERS

REVISTA DE LLIBRES

RESSENYES • NOVETATS EDITORIALS • OPINIÓ • ANÀLISI • CRÍTICA LITERÀRIA

Publicació Trimestral: Gener • Abril • Juny • Octubre

Institut Interuniversitari de Filologia Valenciana
Av. Blasco Ibáñez, 32 - 46010 València Tel.: 96 386 40 90 - Fax: 96 386 44 93
E-mail: Vicent.Alonso@uv.es

afers

Revista de recerca i patrimoni

32

Sucre i creixement econòmic
a la baixa Edat Mitjana

1999

Revista fundada per:
Sebastià Garcia Martínez
Director:
Manuel Ardit Lucas

Subscripcions: Editorial Afers
Apartat Correus 267
E-mail: afers@xpress.es
46470 Catarroja (PAÍS VALENCIÀ)

XIV:32 (1999) Sucre i creixement econòmic a la baixa Edat Mitjana

Dossier: Ferran GARCIA-OLIVER: Sucre i creixement econòmic a la baixa Edat Mitjana / Thomas F. GLICK: De l'Est a l'Oest. Observacions sobre la difusió de la canyamel a l'Edat Mitjana / Carme BARCELÓ i Ana LABARTA: Canyamel i sucre d'al-Àndalus / Josep A. GISBERT SANTONJA: L'empremta d'un trapig del segle XV al Real de Gandia. Arqueologia del sucre al cor de la Safor / Josep A. GISBERT SANTONJA: Formes de sucre i porrons al Raval de Borriana / Pedro LÓPEZ ELUM: Elements de terrisseria per a la producció de sucre (Paterna i Manises, segle XV) / Juan Vicente GARCÍA MARSILLA: El luxe dels llépols. Sucre i costum sumptuari a la València tardomedieval / Jaume CASTILLO SAINZ: Els feudals i la introducció de la canyamel a la Safor del segle XV / Luis Pablo MARTÍNEZ: Feudalisme, capital mercantil i desenvolupament agrari a la València del segle XV. El plet de la canyamel / Pau VICIANO: Capital mercantil i drets feudals en la difusió de la canya de sucre al País Valencià. La senyoria d'Oliva a l'inici del segle XV / Ferran GARCIA-OLIVER: Les companyies del trapig • *Postscriptum:* Enric PUJOL: El prefaci inèdit de la *Història d'Espanya* de Ferran Soldevila / DOFO BALAGUER: Notes sobre Vicent Ventura • *Recensions / Ressenyes culturals / Notes / Publicacions rebudes*

Subscripció anual (tres números): 6.240 Pta. (IVA inclòs) / Exemplar solt: 3.120 Pta. (IVA inclòs)
Pagament bancari: demaneu butlleta de subscripció

Si eres jove

SABEM ALLÒ QUE NECESSITES

¡Aquesta és la teua!

Tens inquietuds. Saps el que vols. Fa temps que ho tens clar. Hi ha moltes coses que t'abelleix fer i tens pressa. I per fi, hi ha un banc que ho ha entés.

Finalment, el teu compte corrent o la teua llibreta. Obre un Compte 20. Un compte sense despeses ni comissions, i veuràs el que és traure rendibilitat als teus diners. Tot són avantatges.

D'entrada, pots obrir-la en qualsevol de les 2.700 sucursals del Central Hispano. I per la teua comoditat pots manejar el teu compte 20 des de qualsevol telèfon.

Som en la teua línia, en el **902 24 24 24**

Central Hispano

Informa't a les Oficines del Central Hispano 20:

Campus Burjassot
Tel. 96 390 03 66
Burjassot

Campus Blasco Ibáñez
(darrere el Col·legi Major Lluís Vives)
Tel. 96 393 48 33
València

Serrano Morales, 4
(junt a la Plaça Cánovas)
Tel. 96 373 25 45
València